

Bugungi globallashuv sharoitida har qanday davlat va jamiyatning asosini tashkil etadigan asl va fundamental qadriyatlarini unutmashimiz lozim.

Shavkat MIRZIYOYEV

ENLIGHTENMENT

XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2017-yil 14-oktabr, shanba № 82 (9043)

МДХНИНГ СОЧИ САММИТИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2017 йил 10-11 октябрь кунлари Россия Федерациясининг Сочи шаҳрида бўлиб ўтган Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги Давлат раҳбарлари кенгаши мажлисида иштирок этди.

Саммитнинг асосий тадбирлари 11 октябрь куни бўлди.

Сочидаги Халқаро конгресслар марказида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевни Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин кутиб олди.

Дастлаб МДХ давлат раҳбарлари тор доирада учрашув ўтказди. Унда Ҳамдўстлик доирасидаги ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, ушбу халқаро тузилма фаолиятини такомиллаштириш масалалари муҳокама қилинди, минтақавий ва халқаро масалалар юзасида фикр алмашилди.

Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги 1991 йил 8 декабрдаги МДХни тузиш тўғрисидаги битим ҳамда 1991 йил 21 декабрдаги мазкур битимга протокол асосида ташкил қилинган. Ушбу халқаро тузилмага Ўзбекистон Республикаси, Озарбайжон Республикаси, Арманистон Республикаси, Беларусь Республикаси, Қозоғистон Республикаси, Қирғизистон Республикаси, Молдова Республикаси, Россия Федерацияси, Туркменистон, Тожикистон Республикаси ва Украина аъзо ҳисобланади. Ижроия қўмита МДХнинг ижро этувчи, маъмурий ва мувофиқлаштирувчи идорасидир.

Ўзбекистон МДХ доирасидаги кўп томонлама ҳамкорликда фаол иштирок этиб келмоқда. Бу аъзо мамлакатлар билан турли соҳалар-

даги алоқалар ривожига ҳисса қўшмоқда.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Ҳамдўстлик мамлакатлари билан савдо-иқтисодий, инвестиция, транспорт, туризм, илм-фан, таълим ва хавфсизлик соҳаларидаги ҳамкорликни ривожлантиришдан манфаатдорлигини таъкидлади. Йил бошидан буён мамлакатимиз билан МДХ давлатлари ўртасидаги товар айирбошлаш ҳажми 20 фоиз ўсган.

Ўзбекистон тузилмадаги иштирокини янада фаоллаштириди. Шу йил 3 ноябрь куни пойтахтимизда МДХ Ҳукумат раҳбарлари кенгаши йиғилиши ўтказилди.

Давлатимиз раҳбари аъзо мамлакатлар ўртасида ўзаро ишонч ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш, Ҳамдўстлик доирасида янги, аниқ лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш зарурлигини қайд этди.

Транспорт ва коммуникациялар ҳамкорлигининг стратегик муҳим йўналиши ҳисобланади. Ўзаро интеграциялашган транспорт тизимларини ривожлантириш, Ҳамдўстлик минтақасининг улкан транзит салоҳиятидан тўла фойдаланиш барча учун манфаатли. Маъмурий жараёнларни такомиллаштириш ва ўзаро имтиёзлар бериш бу борада муҳим аҳамият касб этади.

(Давоми 2-бетда.)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ МУСТАҚИЛ ДАВЛАТЛАР ҲАМДЎСТЛИГИ ДАВЛАТ РАҲБАРЛАРИ КЕНГАШИ МАЖЛИСИДАГИ НУТҚИ

Муҳтарам Владимир Владимирович!

Ҳурматли давлат раҳбарлари! Ҳамдўстлик давлатлари раҳбарлари саммити иштирокчиларини қутлашга ва Россия Федерацияси Президенти Владимир Владимирович Путинга самимий қабул ва меҳмондўстлик, шунингдек, учрашувимиз юксак даражада ташкил этилгани учун чукур миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсиз.

Россия ўзининг раислиги доирасида Ҳамдўстликнинг устувор ва зифаларини амалга ошириш бўйича кенг қўламли ишларни бажарди.

Энг муҳими, Россия Федерациясининг принципиал позицияси тўғрисидаги мунозараларга «яқуний нукта» қўйилди.

Ҳамдўстлик ўзининг долзарблиги ва аҳамиятини тўлиқ исботлаганини таъкидламоқчиман.

Бугунги кунда Ташкилотимизни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, унинг халқаро нуфузини муттасил ошириб бориш зарурлиги ҳақида аниқ тасаввур мавжуд.

Бу Россия МДХ фаолиятида, сиёсий, савдо-иқтисодий ва гумани-

тар соҳаларда ўзаро манфаатли муносабатларни кенгайтиришда муҳим ва асосий ўрин эгаллашини яна бир бор тасдиқлайди.

Хурматли ҳамкасблар! Барчамиз бугун дунёда рўй бераётган шиддатли ўзгаришларнинг гувоҳи бўлиб турибмиз.

Илғор технологияларнинг фаол жорий қилинаётгани ва глобал ахборот-коммуникация макони тараққий этаётгани барча жараёнларни жадал ва тез ўзгартирмоқда, қитъалар, минтақалар, давлатлар ва бизнес даражасидаги ҳамкорликнинг янги шакллари ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Бугун ҳаётнинг ўзи эскича ёндашувлар самарасиз эканини яққол тасдиқламоқда. Асосий эътиборни конструктив амалий ҳамкорликка қаратиш лозим.

Биз шиддат билан олдинга қараб ҳаракат қилишимиз зарур.

Бу борада Ўзбекистон ўз ёндашувларини жиддий мақбуллаштириш ва МДХ фаолиятидаги иштирокига сифат жиҳатидан янги суръат бағишлашни мақсад қилиб қўйган.

(Давоми 2-бетда.)

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ ВА ТАБIIЙ ГАЗ ИСТЕЪМОЛИДА ҚОНУНИЙЛИК ТАЪМИНЛАНМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 13 октябрь куни sanoat va ixtimoiy soxa obyektlari, aholini tabiiy gaz, elektr energiyasi bilan uzluksiz ta'minlash, bu boradagi qarzdorlikni bartaraf etish, ushbu iynalishdagi amaliy chora-tadbirlarga baghishlangan iynilish bulib utdi. Ushbu masalalar buyicha Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Мажбурий ижро бюроси раҳбарияти ва тегишли мутасаддилар ҳисоботи тингланди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазир ўринбосари, Республика Бош прокурори, "Ўзбекэнерго", "Ўзтрансгаз" компаниялари раҳбарлари, мутасадди идоралар вакиллари иштирок этди.

Асосий эътибор, аввало, аҳоли, ишлаб чиқариш объекти, ижтимоий муассасаларни табиий газ, электр энергияси билан узлуksiz таъминлаш, бу борадаги тўловларнинг амалга оширилиши, бугунги ҳолат ва муаммоларга қаратилди.

Маълумки, "Ўзбекэнерго" ва "Ўзтрансгаз" компаниялари фаолиятидаги хато ва камчиликлар, тўлов интизомини мустаҳкамлаш, энергия ресурсларидан ноқонуний фойдаланишининг олдини олиш, дебитор қарздорликни камайтириш билан боғлиқ муаммолар тармоқ зиммасидаги вазифаларни изчил бажариш, қўйилган мақсадларга эришишга тўққинлик қилар эди.

(Давоми 3-бетда.)

Сифатли таълим асоси

Фарғона вилояти Сўх тумани Зангат қишлоғида янгидан бунёд этилган 25-умумтаълим мактаби жорий ўқув йили бошида ўқувчилар ихтиёрига топширилди.

Таълим масканида ёш авлоднинг ҳар томонлама баркамол улғайиши учун барча шароит яратилган. Кенг ва ёруғ синфхоналари, замонавий ўқув технологиялари, кўرғазмали воситалар ўқувчилар хизматида. Ахборот-ресурс маркази бой китоб фондига эга.

М.ҚОДИРОВ (ЎЗА) олган суратлар.

Глобаллашув:
Тиллар тараққийоти
ва таназули

8-9-бетлар

Дарсликдаги
кўчирмакашлик

11-бет

2017-yil 14-oktabr, № 82 (9043)

Битирувчи бандлигига янгича ёндашув

Аҳоли, айниқса, ёшлар бандлигини таъминлаш, уларга муносиб иш ўринлари яратиш давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан. Аҳамиятлиси, ўтган йилларда касб-хунар коллежларида таҳсил олган кичик мутахассисларни саноат тармоқларига жалб қилиш, тadbirkorлик билан шуғулланишини қўллаб-қувватлашга эътибор янада ортгани йилгит-қизларнинг ҳаётда ўз ўрнини топишига хизмат қилмоқда.

2016-2017 ўқув йилида Самарқанд вилоятидаги 160 касб-хунар коллежини 53 минг 263 нафар ўқувчи 112 мутахассислик бўйича битирди. Уларнинг бандлигини таъминлаш юзасидан қатор манзилли тadbirkorлик амалга оширилди.

— Бу йил битирувчиларнинг касб маҳоратини оширишга алоҳида эътибор қаратилди, — дейди Самарқанд вилояти ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси бўлим бошлиғи М.Ҳамроев. — Яъни, ҳар бир таълим муассасасига вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлиги, иқтисодиёт тармоқлари мутахассислари бириктирилиб, белгиланган вазифаларнинг ихроси мувофиқлаштириб борилди. Битирувчининг ишлаб чиқариш амалиётини ўз мутахассисликлари бўйича тегишли корхона ва ташкилотларда ўташи ташкил этилди. Амалиётчиларга корхона фаолиятидаги иштироки, ўқишда олган билимининг амалиётда қўллаш даражаси юзасидан корхона раҳбарининг тавсияномаси берилди. Бу эса, ўз навбатида, иқтидорли ёшларни саралаш, уларнинг амалиёт ўтаган жойида ишда қилишини таъминлаш, маалакали кадрларга эҳтиёж катта бўлган саноат тармоқларига жалб қилиш имкониятини яратди.

Ҳозирги кунга келиб ўтган ўқув йилида касб-хунар коллежларини битирган ёшларнинг 52 минг 577 нафари, яъни 98,7 фоизи билан вилоятимиздаги 21 минг 600 та корхона-ташкilot раҳбарлари ўртасида ишга жойлашганлик тўғрисидаги тўрт томонлама шартнома имзоланишига эришилди. Бандлиги таъминланганларнинг 12 минг 509 нафари ўз мутахассислиги бўйича ишлаган бўлса, 1 минг 275 нафар ўқувчи олий таълим муассасасига ўқишга кирди.

— Шу йил Самарқанд енгил саноат ва иқтисодиёт коллежининг бухгалтерия ва аудит йўналишини битирди, — дейди Ш.Шарипова. — Коллежимизда ўш йил давомида олган назарий билимларни амалиётда мустаҳкамлаш касбим масъулиятини англашишга имкон яратди. Сартепа маскани-

даги "Умид" хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатида ишлаб чиқариш амалиётини ўтадим. Бу даврда тўловларни қабул қилиш ва йўналтириш, энг асосийси, аҳоли билан ишлаш кўникмасини ҳосил қилдим. Касбимга бўлган меҳрим янада ошди. Ширкат раисининг тавсияномаси асосида "8 март" масъулияти чекланган жамиятининг бухгалтерия бўлимига ишга кирдим.

Тadbirkorлик билан шуғулланиш истагини билдирган битирувчиларга истиқболли бизнес режа тузиш ҳамда имтиёзли кредит олишлари учун зарурий кўмак берилмоқда. Жумладан, 2016-2017 ўқув йилида касб-хунар коллежларини битирган ёшларнинг 4 минг 600 нафари тadbirkorлик йўлини танлаган бўлса, бугунга қадар уларнинг 834 нафарига тижорат банкларининг 6 миллиард 900 миллион сўмдан ортик миқдордаги имтиёзли кредити ажратилди. Бу йўналишдаги ишлар тизимли равишда давом этмоқда.

— Оиламизда барча тadbirkorлик билан шуғулланади, — дейди Ш.Юнусова. — Шу боис, мен ҳам болалигимдан тadbirkor бўлишни, ўз бизнес гоямни ишлаб чиқиб, мустақил иш бошлашни орзу қилардим. Айни мақсадда Самарқанд банк коллежиде ўқиб, устозларимдан бухгалтерия ҳисоби ҳамда бизнес юриши борасида сабоқ олдим, миллий иқтисодиётимизни ўргандим. Тўплаган билимларим истиқболли бизнес режа тузиш ва уни ҳаётга татбиқ этишда кўмак берди. Ўқишни битиришим билан яратилган имконият ва имтиёзлардан самарали фойдаланиб, 40 миллион сўм имтиёзли кредит олдим ҳамда кўмир брикетларини ишлаб чиқаришга ихтисослашган "Кўмир савдо фойз" масъулияти чекланган жамиятини ташкил этдим. Натижада уч нафар тенгдошимни ҳам иш билан таъминладим. Келажақда корхонам фаолиятини янада кенгайтириш ҳамда қўшимча иш ўринларини яратишни мақсад қилганман.

Ҳаким Жўраев,
"Ma'rifat" мухбири

Yoshlarga oid davlat siyosati — amalda

Пухта ўзлаштирадиган ўқувчи нафақат ўқув амалиётида, балки коллежини тамомлаб ишга кирганида ҳам жараёнга тез мослашади. Меҳнат жамоаси назарига тушиб, одамлар ишончини қозонади. Навоий архитектура ва қурилиш касб-хунар коллежи битирувчиси Абдулла Эгамбердиев ҳам устози Феруз Султоновдан электр пайвандчиси учун зарур жиҳатларни эринмай ўргангани боис иш бошлашда қийиналмади. Айни пайтда у "Тибростанкосервис" масъулияти чекланган жамиятида ўз ўрнига эгалигидан мамнун.

Иш ўрни тайёр

Бу йил Навоий вилоятидаги 47 касб-хунар коллежини 12225 нафар ўқувчи тамомлаб, мустақил ҳаётга йўлланма олди. Иш билан таъминлаш ҳамда тadbirkorликка жалб этиш мақсадида битирувчиларнинг 12117 нафари билан корхона, коллеж, ўқувчи, туман (шаҳар) ҳокими ўртасида ишлаб чиқариш амалиётини ўташ ва кейинчалик ишга жойлаштириш тўғрисида тўрт томонлама шартнома имзоланди. Шунингдек, касб-хунар коллежлари битирувчиларининг бандлигини таъминлаш бўйича янгича ёндашув механизми жорий қилиниб, унга кўра 2016-2017 ўқув йилида касб-хунар коллежларини тугатганларнинг ҳар 6-7 нафарига турли ташкилотларда фаолият юритаётган 1,5 мингдан ортик раҳбар ва ходим масъул этиб тайинланди. Битирувчиларни тadbirkorликка йўналтириш мақсадида касб-хунар коллежларига тижорат банклари орқали кредит маблағлари ажратили, бизнес лойиҳаларни амалга ошириш, тadbirkor фаолиятининг ҳуқуқий асосларига доир мулоқот ва семинарлар ташкил этилди.

— Корхона ва ташкилотларда ишлаб чиқариш амалиётини ўташ даврида ўқувчиларни моддий рағбатлантиришга алоҳида эътибор қаратилди. Жумладан, 805 нафар ўқувчига амалиётни ўташ жараёнида ўртача 250 — 300 минг сўмдан иш ҳақи тўланди, — дейди Навоий вилояти ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармасининг битирувчиларини ишга жойлаштиришни таъминлаш бўлими бошлиғи Олимжон Бобомуродов. — Айни пайтда 1637 нафар битирувчи ўз иш фаолиятини бошлади. Жумладан, Навоий информатика ва электрон саноати касб-хунар коллежини тамомлаган 17 нафар йилгит-қиз "Smart kommunikatsion" кўшма корхонасида, Навоий архитектура ва қурилиш касб-хунар коллежи битирувчиларидан 10 нафари "Бахт-текстил" масъулияти чекланган жамиятида, 6 нафари Навоий "Электр кимё заводи" кўшма корхонасида меҳнат қилаётгани фикримиз далилидир. Тadbirkorликка қизикқан 1216 нафар йилгит-қизга тижорат банкларидан 6 миллиард сўмдан зиёд кредит ажратилди.

Битирувчилар бандлигини таъминлаш борасида Навоий архитектура ва қурилиш касб-хунар коллежиде ибратли ишлар амалга оширилди. Бу йил касб-хунар таълими муассасасини 11 йўналиш бўйича тамомлаган 618 нафар ёшнинг барчаси билан тўрт томонлама шартнома тузилган.

— Тadbirkorлик фаолияти билан шуғулланиш истагини билдирган 21 нафар битирувчимиз учун тижорат банклари 120 миллион сўм маблағ ажратди, — дейди коллеж директори Улуғбек Сатторов. — Қолган бити-

рувчиларимиз ўзлари эгаллаган касб бўйича "Қизилқумцемент", "Электромимё", "Навоийазот" акциядорлик жамиятлари, "Жанубсаноат", "Континент-Н ёғ-мой", "Гидростанкосервис", "Қизилқумполипропилен", "Навоий иккиламчи қораметалл", "Автотеххизмат" масъулияти чекланган жамиятлари, "Фарбгазтаъминот" унитар корхонаси Навоий шаҳар филиали сингари ташкилотларда ишляпти. Бир сўз билан айтганда, ёшлар бандлигини таъминлаш вилоят ва шаҳар ҳокимлигининг доимий эътиборида.

Ёшларнинг муҳим иш ўрнига эга бўлиб, жамиятда ўз ўрнини топаётгани, тadbirkorликка йўналтирилаётгани кишини қувонтиради. Бироқ вилоятда ёшларнинг интилиш ва иқтидорини намоён этишига ҳалал бераётган айрим муаммолар ҳам борки, улардан кўз юмиш мушкул.

— Гарчанд меъёрий ҳужжатларда тижорат банклари томонидан шахсий ёрдамчи хўжаликларга қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш, қорамол, қўй, эчки, қуён боқиш ва етиштириш, паррандачилик ва асарчиликни ривожлантириш, ихчам иссиқхоналар ташкил этиш, шунингдек, уруғ ва кўчат етиштириш учун микрокредит бериш масаласига алоҳида эътибор қаратилган бўлса-да, айнан тилга олинган йўналишларда тadbirkorлик билан шуғулланишни ният қилиб тижорат банкларининг туман филиалларига ҳужжат топширган бир гуруҳ ёшларимиз маблағ олиш масаласида муаммоларга дуч келишяпти, — дейди Нурота қишлоқ хўжалиги касб-хунар коллежи директорининг касбий таълим бўйича ўринбосари Икром Дўстматов.

— Нурота азалдан бетакрор каштачилик санъати билан машхур. Мен момомерос шу хунарни эъзозлаб, унинг қадимий гўзал намуналарини бувиларимиздан ўрганиб, ўз навбатида ишларга ўргатяпман, — дейди тadbirkor Нозигул Мирзаева. — Қизим Насиба Файзиева бу йил касб-хунар коллежини тугатди. У "Менин бизнес гоям" кўриктанловининг республика босқичида муваффақиятли иштирок этиб, имтиёзли кредит олиш имкониятини кўлга киритди. Бироқ айни пайтда қизимнинг кредит олиши қийин кечяпти.

Сўхбатдошларимиз бу муаммолар тез орада ҳал этилишига умид боғлашмоқда. Зеро, яхши ниятда бошланган саъй-ҳаракатларни қўллаб-қувватлаш, хусусан, тadbirkorлик фаолиятини ривожлантириш — бугунги куннинг муҳим талабларидандир.

Ойбуви ОЧИЛОВА,
"Ma'rifat" мухбири

"MA'RIFAT" ga maktublar

Toshkent shahri
Matbuotchilar ko'chasi 32-uy.
"Ma'rifat" gazetasi tahririyatiga
E-mail: info@marifat.uz

Виртуал олам хавфи

Кариялар бизга ўз ҳаётий тажрибасидан келиб чиққан ҳолда насиҳат қилишади: "Бизнинг давримизда дийдор ширин эди, кўшни қишлоқда яшайдиган жўра-йўлдошлар билан учрашишга вақт топганмиз. Мехр-оқибат мустаҳкам бўлган. Сиз-чи? Чет элдаги дўстингиз билан интернетда "юзмаюз" суҳбатлашасиз. Лекин ўзингиз танимаган дунё, гўё атрофингизда ҳеч ким йўқдек. Сизга меҳр билан парвона бўлаётган яқинларингизга қайрилиб ҳам қарамайсиз!"

Рус тадқиқотчиси Б.М.Глушков шундай дейди: "XXI асрда техник жиҳатдан ривожланган давлатларда ахборотнинг асосий қисми қоғозсиз кўринишда — компьютер хотирасида сақланади. Ушбу ахборотдан фойдалана олмаган киши XX аср бошидаги ўқиш ва ёзишни билмайдиган кишига ўхшаб қолади".

Bugunning gapri

Дарвоқе, виртуал олам одамзотни шу қадар поёни йўқ манзилларга чорлайдики, баъзилари келажак сари етакласа, айримлари боши берк кўчага улоқтиради. Ана шунда кўпни кўрган кексаларнинг фикрини тасдиқлагандек бўламиз: туғишганингиз ёнингизда бўлиб, уни кўрмайсиз ёки у билан учрашишни истамайсиз. Вақт босими остида олам гўзалликлари тамоман қадрсизланади. Одамови, худбин шахсга айланасиз. Агар интернет тармоғидан фойдаланиш маданиятини ўзлаштирмас экансиз, тармоқнинг чегара билмас олами одамни ботқоқликка итариши ҳеч гап эмас.

Интернетдан фойдаланётганда тармоқда хавф-хатар мавжудлигини, ёш авлоднинг ахлоқий ва маънавий тарбиясига салбий таъсир этувчи ахборотнинг тарқатилишини, номаълум шахслар билан мулоқот имконияти кенглигини ҳисобга олиш зарур. Нотаниш сайтларга кирмаслик, агарда бундай ҳолат содир бўлса, тезда чиқиб кетиш, охиригача ўқима туриб, таклиф этилаётган шартларга рози бўлмаслик, номаълум кишилардан спам-хабарлар келса, уларни очмасдан ва ўқимасдан ўчириб ташлаш тавсия қилинади.

Виртуал олам — чексиз уммон, унинг салбий жиҳатларидан сақланиш ҳар бир инсоннинг ўз қўлида. Биз катталар ёшларни виртуал оламга буткул гарқ бўлишдан сақлашимиз керак.

Дилдор НУРМУХАММЕДОВА,
Термиз туманидаги 9-умумий
ўрта таълим мактаби ўқитувачиси

Либос — инсоннинг юзи

Ўқув йили тугаши арафасида хайрлашув тадбирлари бўлиб ўтади. Таниш ўқитувчилардан бири бу тадбирга кийим тиктирибди. Кўйлагининг этаги узун ва жуда кенг. Аммо... ён томони деярли беллига қадар очик. "Сизга нокулай эмасми?" деган саволимга у сира хижолат бўлмай "Хамма ўқитувчилар шу фасонни танлашди", дея жавоб берди. Хўш, ярим яланғоч кийинган бундай устозлар ўз

ўқувчиларига қандай тарбия бера олади? Ёшлар-чи? Унинг ўғитларига кулоқ соладими?

Бу муаммо айрим ота-оналарга ҳам тегишли. Кийиниш маданияти ҳақида оддий ҳақиқатни тушулмаган ота-она фарзандига нима ҳам дея оларди? Бўйи етиб қолган қизи олдида калта иштон кийишдан уялмайдиган ота, овози дўриллаб қолган ўғли ёнида очик-сочик кийимда юрган она уларга қандай ўрнак кўрсатиши мумкин? "Ўзбекистон" телека-

"Алпомиш" дostonини ўқиб келинг!"

Миллий университетнинг тўртинчи босқич талабасиман. Кўплаб устозлар сабоқ беради: қизиқарли, таъсирли, эсда қоларли. Омонулла Мадаев, Дилмурод Усмонов, Фахриддин Каримов, Рамзиддин Абдусатторов каби ўқитувчиларнинг ҳар бир дарсини орзиқиб кутамиз.

Етук адабиётшунос олим Омонулла Мадаев "Ўзбек адабиёти тарихи" фанидан дарс беради, асло зерикмаймиз. Агар маърузаси чўзилиб кетганини сезса, устоз дарров кўлига дутор олиб, бирор куйни чалишга тушади. Машҳур ғазалларни шу даражада ифодали ўқишга тушиб кетса, бутун аудитория сукунат оғушида қолади.

Биринчи жорий назоратда у киши биз талабаларга "Алпомиш" дostonини тўлиқ ўқишни тайинлади. Икки ҳафта ўтгач, ҳаммани бирма-бир "элак"дан ўтказди. Бир курсдошимизга навбат келди:

— Устоз, мен ҳозир Пиримкул Қодировнинг романини ўқийётган эдим, "Алпомиш"ни сал кейинроқ... — деган жавобдан домла ранжиди:

— "Алпомиш"ни ўқима туриб, бошқа китобни қўлга олиш уят эмасми?!

Курсдошим изза бўлди. Пиримкул Қодировнинг асарини мутолаа қилаётгани ҳам чакки эмас. Аммо домланинг талаби ўринли эди. Кейинги семинар-дарсда "Алпомиш" дostonини охиригача мутолаа қилган ҳалиги курсдошимнинг юзи ёруғ бўлди.

— Ана бу бошқа гап! — дея фольклоршунос домламиз уни рағбатлантириб қўйди.

Шу воқеадан сўнг барчамиз домланинг ҳар бир дарси, ҳар бир топширигини ўз вақтида бажаришга одатландик.

Ҳилола ҚАРШИБОВА,
ЎЗМУ талабаси

Миллий тарбия стандарти зарур

Тарбия қандай жараён эканлиги, уни қачондан бошлаш кераклиги ҳақида кўп ва хўп баҳс юритилган. Бу муаммо эндиликда яна ҳам жиддийлашди. Мактабгача таълим, умумтаълим муассасаларида билимни тарбия билан узвий боғлиқ ҳолда бериш белгилаб қўйилган. Олиб борилаётган ишлар кўлами жуда кенг, ҳаттоки салмоқли. Лекин рақам ва фактларга мурожаат этадиган бўлсак, ҳали ечимини кутаётган талайгина муаммолар борлигидан кўз юмолмаймиз.

Siz nima deysiz

Аслида, тарбия жараёни оилада куриладиган пойдевордан бошланади. Бу борада кенг кўламли ислохотлар амалга оширилаётгани рост. Энг оқилона модел — "Оила — маҳалла — мактаб" концепцияси яратилди. Лекин, бу модел не чоғли самара бермоқда? Назаримда, бу тизим ўзининг биринчи босқичидаёқ оқсаб, тўғри йўлга туша олмаяпти. Оилада фарзанд тарбияси қатъий тарзда олиб борилишини таъминлайдиган тизим яратилмаган. Буни мен педагогик талқинда "Миллий тарбия стандарти" деб атаган бўлардим. Мисолни ривожланган мамлакатлар тажрибасидан оладиган бўлсак, "япон характери" ёки "корейс табиати" атамалари остида бу миллатларнинг тарбия стандарти ётганлигини кўрамиз.

Давлатимиз ва халқимиз келажакни белгилаб берувчи, ягона, фарзанд тарбияси стандарти ишлаб чиқилиши ва ҳаётга татбиқ этилиши лозим, деб ўйлайман. Ҳар бир ёш фуқаро бўлажак ота-онадир, ва албатта, миллатнинг давомчиси саналади. Лекин бўлажак ота-оналар оиланинг муқаддас эканлигини қай даражада тушунаркинлар? Менимча, оилани муқаддас қилувчи, ташқи аралашувлардан ҳимоя қилувчи асосий восита фақат тарбия бўлса керак. Юртимизда никоҳга қираётган ҳар бир ёш жуфтлик учун унинг бош мезони белгилаб қўйилиши, уларга фарзанд тарбияси стандарти мукамал ўргатилиши лозим. Зеро, никоҳ тузиш учун келин-куёвларнинг жисмоний саломатликларини текшириш қатъий белгилаб қўйилган. Лекин уларнинг маънавий олами қай даражада эканлиги бундан ҳам муҳимроқдир.

Маҳмадиёр НУРМАТОВ,
Чирочки туманидаги
109-мактаб директори

нали орқали намойиш этилган "Халоват кўчаси" сериалида ўзбек маҳалласидаги типик ҳаёт, кишиларнинг бир-бирига меҳр-оқибати, қадриятларимиз тасвирга олинди. Оила ва маҳалла тарбияси уйғунлаштирилган. Талқинга кўра, ота жуда қаттиққўл. Ўсмир ўғлини ҳар томонлама назорат қилади. Аммо ота ўғлининг кўчада, жамоат жойида калта иштонда юрганига заррача эътибор бермайди. Ёки шу "қаттиққўл" отанинг қизи журналист. Эғнида тор кофта, ёпишган шим ва кепка. Уйда, кўчада, иш жойида ҳам уни ўша

кийимидан танийсиз. Ўғилга ўта қаттиққўл ота қаттиққўл европача кийимини одатий ҳол деб қарashi нимадан далолат беради?

Бир неча йил илгари "Хуршида" деган кўп қисмли телевизион фильм намойиш этилган эди. Шундан сўнг, калта кўйлак ва шим кийиш қизларга урф бўлди. Кейинроқ "Шабнам" фильми экранга чиққанидан сўнг, сочларини майда ўрдириб, атлас кўйлак ва дўппи кийиб юрувчи қизлар кўпайди. Демак, экран асарларида нима тарғиб қилинса, шу ҳолат оммалашар экан.

Карима АШУРОВА

Биз кўнгилга борамиз!

Адабиёт қаердан бошланади? Телефонингиз экранидан бош кўтариб, бир зум шу саволга жавоб изланг-чи! Сизга, тахминан, қанча вақт керак? Уч доқиқа етдимми?! Бизга эса уч кун фурсат берилди. "Боринглар, адабиётнинг қаердан бошланишини топиб келинглар", дейишди. Биз топдик: адабиёт кўнгилидан бошланади...

Ёш ижодкорлар кенгаши ташаббуси билан ўтказилган I Республика ёш ижодкорлар форумида иштирок этган юз элликдан ошиқ қаламкаш ўз қалбида адабиёт куртакларининг унаётганини ич-ичидан ҳис қилган бўлса, ажабмас. Назм, наср, публицистика, таржима, драматургия йўналишида ижод қилаётганлар Бўстонлик тумани бағридаги «Ёшлар оромгоҳи»да жам бўлишди. Мен назм йўналишида қатнашиш учун дилдошу маслақдошлар даврасини соғиниб бордим.

Иштирокчилар орасида неча йиллардан буён яқин бўлиб кетган дўстларим, ака-опаларим, ука-сингилларим билан қайта кўришдик. Баъзиларнинг ижоди билан ижтимоий тармоқлар орқали танишганман. Қатнашчилар рўйхатини шакллантиришда мессенжер ва ижтимоий тармоқлардан унумли фойдаланилгани шунда билинди.

"Хўш, нима қилдингиз?" дейсизми? Шеър айтдик, шеър айтдик, шеър айтдик... Бир-биримизни тингладик. Бундай давраларнинг ўзи ижодкорга устозлик қилади. Бунда тенгдошининг сўзини ўз сўзи билан таққослаш имкони бор. Ижодни ўргатиб бўлмайди, жиялаб бўлмайди, бунга уринганлар ўз сўзининг жонига «қасд» қиладилар. Бизга семинар машғулотла-

Yoshlarga oid davlat siyosati – amalda

рени ўтган шоир ва ёзувчилар адабиёт ҳақидаги фикрларини билдирди. Аммо адабиёт ҳақида ўз фикримиз бўлишини ҳам таъкидладилар.

Очилиш маросими. Қайси катта ижодкор минбарга кўтарилмасин, "Эҳ, сенинг ёшлигинг менда бўлсайди", дея хитоб қиладилар. Улар кўз олдидан пайдо бўлаётган, мустақил, эски қарашлардан тамоман холи, энг муҳими, дунёни чегаралардан иборат мавжудлик деб эмас, яхлит бутунлик дея идрок қилаётган авлод шаклланаётганини тан олиб бормоқда.

Адиблар билан бўлган суҳбатлар, Ёшлар иттифоқи координаторлари томонидан ўтказилган тренинглар яхшию, кўнгил шеърга талпинаверади. Мана, фарғоналик Муҳаммадсиддик содиқ аскар ҳақида ёзганини ўқиди. Севган ёри юртга хоинлик қилганда унга ўқ узган аскар ҳақида. Ахир, Ватан ундан улғ. Жиззахлик Зухра болаларбоп асарлари билан ҳаммага қувонч улашди. Сирдарёлик Зарнигор табассум ҳақидаги машаққат айтганидек, қулган одам атрофдагиларни ўзидан қарздор қилиб қўяди. Уни бир табассум билан узиш керак. Гўзал асарлари билан ҳаммамизнинг қалбимизга қадам

кўйган Бахтинисо Маҳмудовани такрор-такрор тинглайверамиз... Бунча бахт юракка оғирлик қиладилар! Ўзаро суҳбатларга бериламиз. Дунё ҳодисаларию, кўнгил кечинмаларига ҳамма нарса ҳақида сўзлашаверамиз. Кўнгил одами

Бердиевнинг кенгаши томонидан "Истеъдод", "Илк нур" каби ёшлар мукофотларини ташкил этиш гоёси ҳам йиғилганларга манзур бўлди.

— Бу мукофотларнинг бошқалардан фарқи шунда бўладики, улар фақат

ёшларнинг асарлари учун берилди. Ва уларга номзод бўлиш учун ҳеч кимдан ҳужжат тайёрлаш сўралмайди. Балки, бундай мукофот олиш муаллиф учун қутилмаган воқеа бўлади. Ёшларнинг янги асарларини излаб топиш, саралаш ва

тақдирлаш мохир мутахассислардан ташкил топган алоҳида ижодий кенгаши зиммасида бўлиб, шунда ҳам улар кимнинг асарини ўқиётганини билмаслиги керак, — дейди тенгдошимиз.

Сафаримиз охиради. Атрофимдаги дўстларимга қараб, ўйлайман: уч кун олдин ҳамма ўз ташвишлари билан андармон, бир-биримиздан беҳабар юргандик. Бугун эса ҳамма минг йиллик қадрдонлардек гўё.

"Ёшлар оромгоҳи"дан узоқлашарканмиз, автобус деразасига суюниб ижодкор ҳаммаслақларимни кузатаман. Ҳаёлимда эса бир савол айланади: «Адабиёт қаерга боради? Ўт-олов тенгдошларимнинг баралла жавоби эшитилгандек бўлади: Адабиёт кўнгилга боради!

Биз йўлга тушдик...

Сухроб ЗИЁ

Рустам НАЗАРМАТ олган суратлар.

Ma'rifat

ТА'СИС
ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rtta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir vazifasini bajaruvchi
Husan NISHONOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. G-1015. Tiraj 33095.
Hajmi 4 bosma tabqo. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxona — 233-50-55;
kotihiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

ISSN 2010-4436

«Ma'rifat»dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat ruxsati
bilan amalga oshirilishi
shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqriz
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

MANZILIMIZ:

100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:

Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV,
Navbatchi muharrir:
Hulkar TO'YMANOVA.
Navbatchi:
Faxriddin RAHIMOV.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.

Korxonaning manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'zA yakuni — 22.30 Topshirildi — 23.15

1 2 4 5 6